

מראי מקומות- זכחים מ"ד

דס"ל דדם האשם הוי המתיר של הלוג, דלפי הרבנן דס"ל דאין דם האשם מתירו, לכאור' מועלין בו עד שיתן מתנותיו. אבל כ' דמהרמב"ם לא משמע כן, דפסק כחכמים דליכא פיגול בלוג, אבל פסק כהאי ברייתא דמועלין בו עד שיזרוק הדם. ע"ש מש"כ בזה, וע"ע בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (מעילה ב', י') מש"כ בזה (וע' לקמן שהבאנו דבריו).

(ה) **לוג שמן של מצורע... לא נהנין ולא מועלין,** רבי אומר מועלין עד שיתן מתנותיו- פרש"י דת"ק ס"ל דמה שלא נהנין הוא מדרבנן עד שיתן מתנותיו, אבל מדאורייתא כבר מותר הוא בהנאה. וע' בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (מעילה ב', י') שדייק מדברי הרמב"ם (מחור"כ ד', ג') דס"ל דמה שאסור ליהנות הוא מדאורייתא, והעיר דלכאור' מהו החילוק בין דין מעילה לאיסור אכילה, הרי לכאור' הם תלויים זב"ז. וביאר דס"ל להרמב"ם דכל דין מעילה דאי' בלוג שמן הוא רק כשבא עם האשם, דרק ע"י שהובא עם האשם נקרא קדשי ד', אבל אם לא בא עם האשם לאו בר מעילה הוא כלל, דמשום הזאות של עצמו אינו בכלל קדשי ד' ולא בר מעילה הוא כלל. אבל כל זה לענין דין מעילה, אבל כלפי ההיתר אכילה, בזה שפיר ס"ל לרבנן דתלוי במתנותיו, דאין דין זה תלוי בדין קדשי ד', וכל זמן שלא ניתן מתנותיו הו"ל כקדשים לפני זריקה ואסור באכילה. אולם הק' דמהמשך הגמ' מבואר דלא כן, דאי' דלכ"ע לוג שמן הבא בפנ"ע מתנותיו שרו לי', ולא מפגלין לי'. ובשלמא לפרש"י דס"ל דלרבנן דם האשם מתיר הכל, אף אכילה (מדאורייתא), א"כ שפיר י"ל דלכ"ע לוג שמן בפנ"ע דמתנותיו מתירין לו לאכילה. אבל לפי הרמב"ם, דכל המח' רבי ורבנן הוא רק לענין מעילה, א"כ מוכרחין לומר דמה דאמר' דלכ"ע לוג שמן הבא בפנ"ע מתנותיו שרו לי', היינו לענין מעילה, ודלא כמש"כ הגרי"ז בשם הרמב"ם. והק' עוד על הרמב"ם, דאם כל המח' הוא רק לענין מעילה, ולכ"ע המתנות מתירין אותו לאכילה, א"כ מה ענין זה לחיוב פיגול, ואמאי לא יחשב גם לרבנן

(א) **אם לא נאמרו חמורות, הייתי אומר על החמורות במיתה, הא מטומאת שרץ קאתיא, ודיו לבוא מן הדין להיות כנדון- הק' החיבת הקדש (הובא בשלום רב), דמשמע דכל הק' הוא רק משום שאינו יכול ללמוד חיוב מיתה לטומאת מת משום דיו, הרי לכאור' אינו יכול ללמוד אף חיוב מלקות מטומאת שרץ לטומאת מת, משום דאין מזהירין מן הדין. והביא שכן העיר הטורי אבן (ר"ה טז.), וכ' להוכיח מזה דאין זה אלא גילוי מילתא בעלמא, ואין צריך לזה ק"ו ממש. אולם העיר החיבת הקדש דהא מרא דשמעתתא דילן רבא הוא, וס"ל לרבא דאף בגילוי מילתא אמרי' דאין מזהירין מן הדין, כדאי' בסנהדרין. ותי' די"ל דסתמא דגמ' כאן פריך, דהא קיי"ל כאביי בזה, דבגילוי מילתא בעלמא שפיר אמרי' דמזהירין מן הדין.**

(ב) **ומדקלות על החמורות במיתה, חמורות נמי על הקלות במיתה- הק' העולת שלמה, הא אין עונשין מן הדין, ואפי' עונש כרת. אף ללמוד ממה מצינו נחשב מן הדין, כדאי' ברין בנדרים. ותי' ע"פ מש"כ המגיד משנה (מאכ"א), דהיכא דכבר אי' איסור עשה, אין חסרון של עונשין מן הדין ללמוד עונש עליו, וגם כאן, הא כבר אי' לאו דלא תוכל לאכול בשערין, וא"כ שפיר למדין עונש כרת מן הדין.**

(ג) **ואתי פיגול עון עון מנותר- הק' החק נתן, כיון דאיכא ג"ש, א"כ למה צריך הדרשות דמבשר וזבח, הרי הכל למדין מהג"ש. ותי' דאי לאו מבשר וזבח ה"א דמה דדרשינן לא ירצה, כהרצאת כשר כך הרצאת פסול, דוקא בקדשים קלים הוא, דומיא דשלמים, אבל בקדשי קדשים, אפי' לא קרבו מתיריו לחייב משום פיגול, לכך נאמר בשר זבח שלמים, לרבות גם קדשי קדשים, כולם שוים דלא מיחייב בהו עד שיקרבו מתיריו. וע"ש עוד מש"כ בזה, ומש"כ הפנים מאירות ליישב.**

(ד) **לוג שמן של מצורע מועלין בו עד שיזרוק הדם- כ' הקרן אורה דלכאור' הא מני ר"מ היא,**

לכאור' אינו מזבח, מ"מ לעבודת זריקה אין צריך לחשוב לאכילת מזבח, וע"ש מש"כ לבאר זה.

(י) **מה שור זבח השלמים עד שיהו מעשיו ומחשבותיו על מזבח החיצון, אף וכו'-** ולכאור' מבואר דס"ל לר' יוסי דרק עבודת חוץ עם מחשבת חוץ שייך ב' פיגול. וע' בחי' ר' ארי' לייב (ט"ו) שהביא מה שפסק הרמב"ם ענין פיגול בטבילת אצבע, וכן בהזי". והביא שכבר הקשו האחרונים דהא פסק הרמב"ם כר' יוסי, וא"כ מה שייך בכלל פיגול על מעשים שנעשים בפנים, הרי לכאור' כל ענין של פיגול שייך רק בעבודת חוץ עם מחשבת חוץ. והביא שתירצו האחרונים דשי' הרמב"ם הוא דרק מחוץ על פנים או מפנים על חוץ אין מפגלין, אבל מפנים על פנים מפגלין. וכ' ר' לייב דזה צ"ע מאד, דהרי הילפותא מפורשת בגמ' דילפי' משלמים דאינו מפגל כי אם בעבודת שיש בשלמים, ובמחשבות שישנם בשלמים, וא"כ מ"ש פנים על פנים או חוץ על פנים, הרי כולם לא שייך בשלמים. וע"ש מש"כ ליישב דעת הרמב"ם באופן מחודש, ע"ש.

(יא) **הלכתא למשיחא- פי' בחי' הגרי"ז, דאף דאיכא מאן דס"ל דמקריבין קרבנות בזמן הזה, אע"פ שאין בית, וא"כ לכאור' איכא נפק"מ אף בזמן הזה, מ"מ כיון דהכא מיירי בפנימיות, ופנימיות ליכא בזמן הזה, דהא פר כהן משיח ליכא אף בבית שני, דהא נגזז שמן המשחה, וגם פר העלם דבר לא משכחת לה משום טומאה, דהו"ל קרבן ציבור שאין קבוע לו זמן ולכן אינו דוחה את הטומאה, וגם לא משכחת פר כה"ג משום דמינוי כה"ג הוא בב"ד של ע"א, ועכשיו אין לנו ב"ד, ומשום טעם זה גם פר העלם לא משכחת לה, דהא ג"כ בעינן ב"ד של ע"א, וממילא נחשב הלכתא למשיחא.**

יש לו מתירין משום דהמתנות מתירין אותו באכילה, דאטו חיוב פיגול במעילה תלי. וביאר דמה דתלי הסוגיא במח' רבי ורבנן, אין זה משום דהדין פיגול תלוי בדין מעילה, אלא משום דלרבנן אין היתר הלוג תלוי לגמרי במתנותיו, דלאו במתנותיו לבד שרו ל"י, רק ביחד אם זריקת דם האשם, דכמו דזריקת דם האשם מהני להוציא הלוג מידי מעילה, ה"נ מועיל בהתירו לענין אכילה, דהא בהא תליא, וכיון דמתנותיו אינם המתירים המיוחדים שלו, לא שייך שיתפגל על ידם, דעיקר דין דבעינן בפיגול שיהא לו מתירין הוא שיתפגל ע"י מתיריו.

(ו) **חטאת העוף, סד"א נבילה היא- כ' הראש המזבח דלמ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה, אף דמן התורה מותר לאכול נבלת העוף, מ"מ ע"י מליקה נעשה טריפה, וא"כ מחמת זה סד"א דאסור לאוכלו.**

(ז) **סד"א נבילה היא- ע' באתון דאורייתא (א', ד"ה אשוב) דה"י דן שם בענין מליקה, האם נחשב לשחיטה כלפי הכהנים או לא. וכ' דלכאור' משמע מגמרון דאי"ז שחיטה, דלכך סד"א דנבילה היא. אלא דכ' דאולי זה גופא חידש התורה, דמותר לכהנים לאכול משום דהוי כשחיטה אצלם. רק דהק' על זה, דכיון דאף אחר חידוש התורה, מ"מ אסור לזרים משום נבילה, וא"כ מהכ"ת לחדש דכלפי כהנים הוי שחיטה, אולי גדר הגזה"כ הוא רק דהתורה התירה להם אותה נבלה.**

(ח) **ה"י עומד בחוץ, ואמר הריני שוחט להזות דמו למחר, לא פיגול- ע' בשפת אמת שכ' להסתפק באם שחט בפנים, דשחיטה כשרה בהיכל, וחשב בה להקטיר האימורים בחוץ, האם זה פיגול, כיון דהוי דבר הנעשה בחוץ, מה בכך דעומד בפנים, הרי גמר משלמים, ושלמים נמי כשרין לשוחטן בפנים, וא"כ ה"ה בשוחט קרבן פנים ע"מ להקטיר האימורים בחוץ יהי' הדין כן, והניח בצ"ע.**

(ט) **להזות דמו למחר- פרש"י, כגון הריני מזה על הפרוכת. וע' במנחת אברהם (עמ' מד) שהביא מהגרי"ז להוכיח מכאן דאף דצריך אכילת מזבח למחשבת פיגול, והפרוכת**